

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Häraden: Uppvidinge & Bandbörds. Adress: Teeråkra, "Kräksmåla"
 Socken-nar: Ålgölet & Kräksmåla. Berättat av: Susanna Erlandsdotter, m.f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgölets socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

L. 26. F. 26.

Uppteckningen berör
ond fot, ont mot, ont möte, Ond hand,
ont håll, Ontöga, ond tunga, Klägsa.

Vol: 1.

Idor: 1-35

Emedan jag från min mormor, ovan-
 skrif-
 na sagoberätterska, har mina flesta ut-
 sator, som beröra den gamla folkkul-
 turen, så är det förståeligt att hennes namn
 ofta kommer till synes. Men även häro-
 na s.h. "Lördemorrar" komma att medver-
 ka, och deras namn utättes där de medverka.

ACC. N:R. M. 6577:1-35
Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Häraden: Uppvidinge ö Handböras. Adress: Furåkra, "Kräksmåla."
Socken nr: Älgshult ö Kräksmåla. Berättat av: Susanna Erlandsdotter, m.f.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Älgshults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svaren till frågelista "L. U. Fråga" äro att på Li-
ka inom ramen till den gamla mystiska, folk-
tron, vars hemligheter samfundet lyda på att
fäderna stått på lägre Nivå i sin själsod-
ling och så småningom höjt sig till multi-
da tro och tankesätt. Att även i den tron,
eller bildligt talat, roliga ämnena, finnes
även klingande mytaller, bör man ej bekvä-
la, men som äro att söka, som "guldhor-
nen i sanden," helst då olärd ämnage-
man skall av fädernas bevarade uträgor
söka prova sig fram till fakta. men jag
låter i dessa uppteckningar de hänsarhet tro
tankar och tal komma till sin rätt så långt

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6577:1-35

Landskap: Småland. Upptecknat av: Earl Viking,
 Häraden: Uppvidinge ö Handbörd. Adress: Furåkra "Kråksmåla."
 Socken: mar: Ålgult ö Kråksmåla. Berättat av: Susanne Erlands, dotter, m.f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

jag förstår och förstår, men änskar blot (2.
 stå som en mellanhand, vilken överför
 de under förvarna slumrandes uttåg.

1. Fäderna hava b. a. anskat personer med s. k.
 "Ond fot." Här måste vi nog urskilja på ad-
 jektiven Ond och sjuk. I ex. en fot, hand o. s. v.
 kunde vara ond utau att vara sjuk. I v. s.
 Foten eller handen användes avsiktligt i det
 andas tjänst och medförde Enligt fädernas
 fra "anda Tydor" som inverka de menligt
 på personer, som i tanke och själsliv f. ö. vara
 underlägsna, den eller de personer, som av-
 siktligt utlånade sina lemmar i det andas tjänst.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6577:1-35

Landskap: Småland. Upptecknat av: Ezra Viking.
 Häraden: Uppvidinge ö Landhärads: Adress: Furåkra, Kråksmåla.
 Socken: mar: Ålgö och Kråksmåla. Berättat av: Susanna Örländsdatter, m. f.
 Uppteckningsår: 1910. Född år 1800. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vid magnare eftertanke tyckes ett va- (3.
 rit gemensamt i fädernas tra, nämligen
 att människorna stå under
 inflytelser av goda och onda, synliga
 andeväsen, vilka gagnade männi-
 skorna, som "Media" = (synliga verktyg)
 för att överföra sin vilja. både på
 "Folk & Fä." Också en nu för 30 år sen död, gam-
 mal "jordenor," Brina Lisa Gustavsdatter,
 sade. "Redan när en människa är avlad
 i moderlivet så står hon under inflytelse
 av en "gö & en ond ängel," men så länge
 ett barn står i döpningsvatten = (vanligen till
 omkring 7 års ålder) så styr den gode äng-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland.

Upptecknat av:

Earl VikingHärader: Uppvidinge & Handhög.

Adress:

Turåkra, "Kräksmåla."Socken nr: Righult & Kräksmåla.

Berättat av:

Susanna Örlandsdatter.Uppteckningsår: 1940.

Född år

1900.

i

ÄlghultsmackenLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

eln för barnets öde, men när barnet av (4.
riktligt (medmetet) begär synd, (utlämnar fot,
hand, tunga o.s.v.) i det andas tjänsk då kam-
mer människan under den and ängels
inflytelser, som de gamla kallade "fydor."
2.) Nu det redan upptecknade framgår, att f.ex.
"ond fot, ond hand o.s.v." kunde förvärras genom
f.ex. att foten beträdde det otillåtnas väg. Se
gamla hänvisade förmånande till "skriftens"
"(Bibelns) uttåg med följande ord: "Deras andas
fötter löpa på en and väg, deras stig gung-
ar & bär till avgrunden, och de märka det icke
i sin anda själ." Men ond fot, ond hand
o.s.v. troddes och vara "Medfött." Kämt är

ACC. N:R. M. 6577:1-35

Landskap: Småland Upptecknat av: Erlb Viking
 Häraden: Uppvidinge & Handbo Adress: Turåkra, "Krikmåla"
 Socken: Ålgö Berättat av: Susanna Eriksson
 Uppteckningsår: 1940 Född år: 1800 i Ålgö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

det gamla folkuttrycket "Äpplet faller g(S.
 långt från trädet." "Si då ä inte onligt att
 barnet fick samma olater, föräldrarna va
 så andskefulla att då va fara för att de
 växte gräs i de fjät de en gång trampat!"
 Vad lära vi av ett sådant gammalt uttryck?
 Jo, att barnets föräldrar behärskats av
onda lidelser, som de utövat med fot
 hand, ja med hela sin varelse, och detta
 onda hade ärofs av barnet, men inset kam-
 mit till synes förrän barnet medvetet över-
 lämnat sig i det andas tjänst. Oer! Vi tänka t.ex.
 på tjurar. Se lära ju både fot hand och
 ägar m. m. i det andas tjänst. Sådana per-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6577:1-35
Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Häraden: Uppvidinge & Haverö. Adress: Furåkra, "Kråksmåla."
Socken-namn: Ålgshult & Kråksmåla. Berättat av: Susanna Erlandsdotter, m. f.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgshultssocken.

6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sauer ansågos för ytterst onda = (Orena) (6.
så blotta deras närvara verkade förstöra-
de på många rätt, och dessa förstörelser be-
nämndes av fäderna med ett gemensamt
namn "Förgörning". Enligt bemålade Stina
Lisa Gustavsdotter, från Kråksmåla, Ålgshults-
socken utsäger, så märka vi följande från
den gamla "Gårdernodden" —

3.) "Om en person, som hade and fot steg över
ett litet barn, som låg & kröp på golvet, så
växte ej barungen mer. Likaså om en
sådan person steg över fiskeredskapet, ex-
metspå, nät, kängren o. s. v. så var det o-
möjligt att få någon fisk, hur lyckosamma

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Häraden: Uppvidinge & Åmålshärad. Adress: Furåkra, "Kråksmåla."
 Socken: nar: Ålgö & Kråksmåla. Berättat av: Susanna Erlandsdotter, enb.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lanen annars varit. (7.
 4.) Vidare om en person med "Ond fot" kom in
 i ej stova där di vävde så gick då på bok
 små väven, strådarne gick av, & då va rent
 "Förgjort" sade mormor. Sammaledes om
 en sådan person "Ike över fähuspräskeln,
 så bleu korna "Madstolna", & mjöltrade sig,
 blodblandad, mjölk. "Ike han över staus-
 präskeln, & fick hästen en sjukdom, som
 hette "Flöjet", så han ble så värst ill, &
 då arula dyret kunne spricka. - Kom en
 "Ond fot" in när dom höllo på att grädda
 bröd i ugnen, så "ble bröet lapsit" (Säbakt)
 "si då va en då säker på" sade mormor.

ACC. NR. M. 6577:1-35Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikingHärader: Uppvidinge ö Långbörts.Adress: Furåkra, "Kråksmåla."Socker: var: Håghult ö Kråksmåla.Berättat av: Susanna Erlanderdatter, uppf.Uppteckningsår: 1940.Född år 1900. i Håghult socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag minnes ej uppräknade allt ant, som person (8.
med "Ond fot" ästadkom, men som vara stor-
ligen fruktade. Ty de ästadkom "Förgärningar",
d.) Se skyddsmedel varom de gamla tala-
de gällde ej blott för personer med "Ond fot"
utan även för "ond hand o. sv. Se personer,
som bara t. ex. följande skyddsmedel vara
ej mottagliga för de anda maktens infly-
telser, som verkade genom benämnda per-
soner. Enligt uttåg av f. d. Tidnings- och Lantbr.
går Nilsson, död i Kråkskult, Håghultso-
cken 1910. hette det. "Ti den, som i västlamm-
men städse bär litet vådastål- (stål av verk-
tyg som mot den arbetandes vilja gått sönder.)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 6577:1-35
Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härader: Handbörås Öppvidinge. Adress: Turåkra, "Kråksmåla."
Socken: mar: Ålgölet ö Kråksmåla. Berättat av: Susanna Örklandskärren.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgölet socken.

Därtill vi flåk bräd & Johannesört. Lam (9.
Eär inga anda tydar med att "färgöra". Men
ännu kraftigare troddes "Flöjträne" vara. Si då kan
fördriva självaske Faen om då så vore, "sa-
de de gamle. Obs! Obs! Flöjträne är en liten Pa-
rasitväxt (mycket sällsynt), som man någon-
gång kan få se växa på murkena Lindar, ekar
o.s.v. Det troddes att någon fågel burit trä-
net i näbbet och tappat det på den murk-
na stammen där det grott och vuxit upp.
Jag har i hela min tid sett endast en liten
"Flöjträne". Sen växte å en murken Lind i
ett skuröse, å nuvarande Lantbr. Kvistjans-
sons ägar i Kråksmåla, Ålgölet socken, men

9
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Vikberg,
 Häraden: Uppvidinge & Åmålshärad. Adress: Turåkra, "Kriksmåla."
 Socken: mar: Alghuset & Kriksmåla. Berättat av: Susanna Örlandsdatter m.f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Alghuset socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bänderna skura av den lilla "Flöjtrännen" (10.
 gång efter annan tills han dog. Rörnen, som jag
 minnes den, se teckning No 1. Mormor hade för-
 sed att ta en röd glöd i teldtången & kar-
 ta utanför dörren efter personer, som trod-
 des föra "Onda tydos" (Förgörning) med sig.
 Obs! Om t.ex. Fiskedam m.m. blivit förgjorda
 person med "Ond fot", så om dam röke-
 des med "Flöjtrännen", så händer förgörning-
 en. Våra föremål, levande eller döda, som
 komma i beröring med person, som ha-
 de "Ond fot, ond hand o.m." så troddes dam
 bli "förgjorda". T.ex. Ölet i källaren i den
 stora ölhusen, som fanns i ålrig tid. Obs!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 6577:1-35Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikbergHärader: Uppvidinge & Handbörds. Adress: Furåkra, "Kråksmåla."Söcken: Ålgö & Kråksmåla. Berättat av: Susanna Selandsdotter m.f.Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgö socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Min fader Yrak Jansson, i Kråksmåla, Ålgö (Ålgö socken) hade en äldre ölskanna, som tillhört hans förste svärfar Per Nilsson. I funnan var inskuret i träet en figur, se teckning N:o 1. A. Den hette "Santa Pers vapen", och troddes vara mäktigt skydda för de onda inflytelser, som bemälda personers älskarskam. Obs! Det tyckes rent av barnligt uppteckna sådant, men jag garanterar att gamla fäder hade den från. Obs! Vi såg jag, som pojke i äldre Fåhus i "Knuthögen" följande 1/2 tum djupa hål inborrade med en nål och målade röda inuti, de 5 hålen föreställde "Kristi 5. H. Lär", och de 3 hålen föreställde

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Häraden: Uppvidinge ö härad. Adress: Turåkra, "Kråksmåla."
 Socken: mar: Ålgårdsö Kråksmåla. Berättat av: Susanna Erlandsdotter, m.f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgårdssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Fadren, Jonen och den H. Jude." Och brad- (12.
 der skydda för anda makters inflytelser av
 alla slag. Se teckning n:o 2. B. C. & E. Obs! Korset
 voro målade på dörrfrån inne i gamla Fäbuss
 med svart tjära och braddes hava samma
 skyddande egenskaper. Mycket mer så-
 dant förekom, men detta får tills vidare va-
 ra belysande exempel mot anda männi-
 skor Tydor och Förgörningar.

6.) Mormor ambulade, att "när man lagt upp
 skålet till väven i varpstolen, så skulle man
 gå ut i fastan och lyfta upp fötterna högt
 3 gånger & säga, "Så högt skäl över min käl,
 där jag tillika i mullen trampar and. fot,

ACC. N:R. M. 6577.1-35

Landskap: Småland. Upptecknat av: Erl. Viking
Härader: Uppvidinge & Handbörds. Adress: Furåkra, "Kråksmåla."
Socken: mar: Alghult & Kråksmåla. Berättat av: Susanna Erlandsdotter, ssg.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Alghult socken.

omd hand & allt, som mej & väven ska (13.
da han, "Fadrens, Sonens, & d. H. Andes man".
sen kunde ingen "Förgöra" väven. Det sade
han åt min mor; så det vet jag bestämt.
& "Omd hand" talade de gamla om, Oms! k-
ven "kung fot," men endast i den bemär-
kelsen, "Ja, nu ä han bliven gammal & kung-
fotad" ett becken sålde till äldre dam. "Omd
hav" sådan person skada människor och
djur på samma sätt, som den med omd
fot. Ex. En "Trollkärning," som lagade till
med sina händer kärleksdrycker jätte
flickor med Fästerfördrivning "Köpvände"
gifta makar, eller älthande far, så dam

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland.Upptecknat av: Earl VikingHärader: Uppvidinge ö Kanstads. Adress: Turåkra "Kråksmåla".Söcken: mar: Högskult ö Kråksmåla. Berättat av: Susanna Erlandsdatter.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Högskult socken.14
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

blevo reniga o.s.v." Se lista med "Ond (14. fol" & ond "Kärb" i Våra orter våra "Tröllbackarna" Annica på Spinkabackarna, Kråksmåla socken. Hon dog omkring 1875. Hon var gruvligt fruktad för sina "onda händer & ondskefulla ögon." Hon "Satte ner folk i gravar, så dam luktade av lik, hon satte på folk kvar vark, hon jätte flicher "Skiljas vid barn" (Fosterfödring) hon "To mjölk i präu grannarnas kor, så dam mjölkade blod och mycket annat ont gjorde hon. Folk sade att "hon sålt sig till Djävulen." Hon vistades mycket om sommarnätterna på Kråksmåla sockens griftgård, där hejtrade arga hundar på Annica,

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6577:1-35

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härader: Uppvidinge ö Thaulbörds.

Adress: Furåkra, "Kråksmåla."

Socken: mar: Ålgult ö Kråksmåla.

Berättat av: Susanne Erlandsdatter, w. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1800. i Ålgults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

men då kundarna mårnade sig henne" dro (15.
dam rompa mellan bena & vände åter, dam
rädde ej på Heran." Såvarade kyrkoherden
i Kråksmåla hette Carl Ludvig Carlsson, han
stämde Annica till Thaulbörds häradsrätt,
men det sad's att "Hon sövade damma-
ren & nämn den, så di han igen vart med
henne." "Hon skände kyrkoherdens hustru,
när han skulle höra förbi Annicas kuta
=(stuga), som låg invid den gamla kal-
mar = Ekstjäländvägen å Spinkabacken-
na. Hästarna komna ej ur fläcken med
dröskan, & prästen fick gå in till Annica &
bes om tillgift, & löva att han fick vara i

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6577:1-35

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Häraden: Elfvigdinge & Lundvika. Adress: Furåkra, Kråksmåla.
 Socken: var: Ålgult & Kråksmåla Berättat av: Susanna Erlandsdatter, v. f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fred, sen gick det så fort hem till prästgår- (16.
 den Mjösålt att Ljungeldar lyfte under
 dröskan i mörkret. Ols! När Runica skulle
 dö, "så lå ho 3 dygn i själatgjet i svåra plä-
 gor, men kunde ej dö. Man ville kyrkoher-
 den skulle resa dit, men ^{han} såd det gagnar
 till intet, han har stött bort Gud och då för-
 mår jag inget, men gå upp på hennes stu-
 gatak och ropa hennes namn 3 gånger ge-
 nom skorstenen, så slipper han loss!"
 Man gjorde så och då dog trollbacken.
 Min far har berättat detta, han bjög intet.
 Han var vid Kråksmåla kyrka den pän-
 dag Runica begravd. Prästen läste vid hen-

ACC. N:R M. 6577:1-35

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Häraden: Uppvidinge ö landskap Adress: Furåkra, Kräksmåla
 Socken: nor: Högshult ö Kräksmåla Berättat av: Marna Erlandsdotter
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Högshults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

nas gran verserna 2.-3. av Psalmen 498. i (17.
 gamla Wallinska psalmboken, där impressera-
 de kunna läsa dem. Nu har hunna för
 längesen smulnat till stoft, fruktad av
 många, älskad av ingen.
 Därnäst hava vi en "Ond fot" i "Sen Långe, röd-
 skäggade Finnen; honom minnes jag, ty jag var
 cirka 25 år, då han sist gick fram i våra or-
 ter. "Långe Finnen" höll mycket till hos den vid-
 skeplige bonden Jan Nilsson, Krokshult, Hög-
 shults socken. Sista gången han gick fram här
 är nog 40 år sen. Så skulle finnen läsa bort
 djävulen från Jan Nilssons gård, där han
 sades spöka, och skulle Jan på kvarter i en

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6577:1-35

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härader: Elfvigdinge ö Kävlinge.

Address: Furikra, Kriksmåla.

Socker: mar: Ålgö och Kriksmåla.

Berättat av: Susanna Erlandsdotter af.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1800. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gammal Rökbastu i Krokshult. Det var 4de (18.
 Brändagen på hösten. Gubbarna voro inne
 i bastun, men vi ungdommar gick i smyg
 och lysnade. Finnen sa: "Nu fader Jan ä vi
 vissa på att Jan håller till goda med bastun."
 Jan gav finnen flera sedlar och en flaska
 brännvin när den skildes. Det såg jag
 flera gånger jämte mig. Obs! Egen reflex: Var vän-
 liga ej publicera detta om Finnen och fader
 Jan offentligt ännu några år. Jan Nilssons
 75-åriga son Ludvig Nilsson har fäderns-
 gården i Krokshult. Det kunde vålla mig
 obehag, när den vet, att jag skriver för ar-
 kiv och tidningar sått så mycket!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6577:1-35

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härader: Uppvidinge & Ålandbörd:

Adress: Furåkra, "Kråksmåla".

Socker: nr: Ålghest & Kråksmåla.

Berättat av: Susanna Örlandsdotter, en.f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1800. i Ålghestsocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Obs! Se gamle sade, att "Så bästa sättet att skypa" (19. da sig för mänshor med and fot, and hand and var om man kunne komma åt & se den miss-tänkte på näsan, & ha sto i blå, & så på ett par tre droppar i blöen, sen var deras and-skefulla oppsat om inte."

8. Personer, som vora "Öskära" (invißt sig i det an-das fjänst) hade alltid ont med sig den anda makt, som dom utlänat sig till verkade alltid genom dem sitt anda oppsat. En per-sön du hittills bemälda kunde sätta "ösk-häll" på sin avän genom anda bydors över-förande; det hela lyckes hava verkat, som hypnotism. Det sades b. a. att dom kunde

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6577:1-35

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Vikberg
 Häraden: Uppvidinge & Handbörje, Adress: Suråkra, Kräkumäsa.
 Socken: near Ålhult & Kräkumäsa, Berättat av: Kusanna Örlandsdotter m.f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1900 i Ålhultsacken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

borttaga ont håll, värk & dylikt och pätte (20.
 in den i fruktbärande träd t. ex. stora äppel,
 där vara mistänkta av gamla, ty den, som
 "Hägg trädet fick då ändå ärs då va insatt
 ant i trädet." Sam, som blott ville lifa så-
 dana människor till, där hade inget att
 frukta från de andas sida, ty de voro s. a. s.
 ett medium för andskan, & den ene kor-
 pen hackar inte ut öjena på den andre,
 så de gamla.

2.) Ond fot, ond hand, ont äga, ont håll ond
 tunga, hade detta gemensamt att där alla
 verkade ont. Ond fot t. ex. leg över ett litet ben
 så troddes det ej växa mer, "Utan ble benet

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6577:1-35

Landskap: Småland. Upptecknat av: Erlb Viking
 Häraden: Uppvidinge ö Kaudbörd. Adress: Furikra "Kråksmåla.
 Socken: mar: Flghult ö Kråksmåla. Berättat av: Susanne Erlausdatter, pub.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Flghults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i värken." Omf äga t.ex. Om sådan person (2)
 såg ett öppet sår, så troddes det ej läkas,
 sade mormor. "Och tunga t.ex. Kunde "Vika
 ant håll" på folk, och vålla många olyckor
 genom besvärjelser. Och hand" Vad han
 vidrörde av sin närstas tillhörigheter, så ble-
 va dem "Förgjorda & misslyckades" o.s.v."

10.) Fäderna sade, som redan upptecknat
 är, "Ögat är Själens spegel." Ovi: Setta när-
 ende är så tillvida oomkullkastligt, att
 man behöver ej vara styv människokän-
 nare, för att ur en persons ögon draga fak-
 tiska slutsatser om personens själsliv.
 Ögen reflex: Person, som inte kan se sin när-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6511:1-35

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Häraden: Elefvidinge ö Hoandbörd: Adress: Turåkra, "Kräksmåla."
 Socken: Mar: Hghult ö Kräksmåla. Berättat av: Susanna Örlandsdatter
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Hghult socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ta i ågenen när man talar med dem, de (29.
 äro mig en skyggelse, ty "dum bära ant i
 skölden"; det står jag för. Därav droga
 förvisna fäderna den slutsatsen, att person
 med "ant åga" kunde mistänkas med fog ka-
 va "Ond fot" och mera därtill - Konung, som
 bibeln b. a. kallar "Konungars konung och
 herrars Herre" säger en orubblig sanning i Mat
 6. - 23. "Men om ditt åga är ant, så varder
 hela din kropp mörk". Se gamla sade "När
 sådana onda människor var i närheten
 så blev då man hade för händer felik
 8 motik, som då vore förgjort."
 11.) "God hand" talade de gamle mät om.

ACC. N:R M. 6511:1-35Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikingHärader: Eggsvidinge öfverlän:Adress: Suråkra, "Kråksmåla."Socken/nar: Ålgult ö KråksmålaBerättat av: Susanna ErlandsdotterUppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Ålgultssockna.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Särmed avsäga dem, sådana män. (23.
 skor, som "Voro rena" (vysprickligt gudfruk-
 tiga.) Set fanns sådana människor, som
 kraddes besitta den förmågan att f.ex. om
 de lade händerna på någon sjuk och bad
 den Högste om hjälp för den sjukets tillfrisk-
 nande, så bliva dem ofta sjukdommen
 kvitt. Om sådan man var "Per i Kraken" i
 Vena socken Kalmar-Län, han leude för
 60. år tillbaka, det berättade min gode vän
 F.d. smickeri och kvarnägaren Carl Johansson
 från Vena socken. Johansson dog i Kråksmå-
 la kyrkoby för 3½ år sen. Likaså berättade
 han att i mitten av 1800-talet fanns i Vermelans

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6511:1-35

Landskap: Småland Upptecknat av: Carl Vikberg
 Härad: en Elfsvidinge öfverbo Adress: Juråkra, ^m Kråksmåla.
 Socken: var: Ålgult ö Kråksmåla. Berättat av: Susanna Erlausdotter m. f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en sådan man med "Gö Hand" hem hette vid ²⁴.
 jag minnas "Bolxins". Han lade händerna
 på sjuka och bad g. h. m. krymlingar sades
 bli så friska. - Mormor mindes en Präst,
 som hade "Gö tunga". Hans tal var så kraf-
 tigt att han därmed fördrev Sjävulen
 från personer, som sålt sig till "Mörk-
 rens furste". Prästen hette "Petter Lorant &
 Selligren" och bodde i Höglöcke prästgård
 i Helleberga socken, Kråksmåla-län. Han
 bortdrev Sjävulen från "Krokan" på Lelle-
 bo, en rik herre, som sålt sig. Där var 11.
 präster & skulle hjälpa honom lös, men då
 låx inte förrän Selligren kom dit, sade

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6577:1-35Landskap: Småland.Upptecknat av: Ereb VikingHärader: Elfsvidinge & Kungälv: Adress: Suråkra, ^mKräksmåla.Socken: mar: Elghult & Kräksmåla. Berättat av: Susanna Erlandsdotter, ^mwpf.Uppteckningsår: 1940. Född år 1800 i Elghults socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mormor. Det är en lång berättelse där (25. år) som mormor talat om flera gånger för mig, och den kan erhållas utförligt om så önskas.

12.) En barnaföderska, som ej "Tackat prästen för rish" (Blivit kyrkobägen) ansågs för "Oren." Hon borde ej laga mat, ej ha man i hand & hälsa, eller befattna sig med sina vanliga sysslor, ty det blev "Oskärat" (orenat förgjort.) På inga villkor fick hon "Täta sitt vatten från marken, ty då komma Tröllen & Berga henne." Såväl hennes tvättvatten, som barnets skulle hållas igenom en galvspringa och ej slås ut ty, då finga "Vätter" makt över henne & barnet."

Skriv endast på denna sida!

Barneet."

ACC. N:R M. 6511:1-35

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Häraden: Oppvidinge ö Kånboärd; Adress: Turåkra, "Kråksmåla."
 Socken: mar: Klghult ö Kråksmåla. Berättat av: Susanna Örlandsdatter, onf.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Klghult socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Tacka prästen för pisk." Känt borde vara, (26.
 att då prästen läst för kyrkogångskvinnorna
 de behöriga bänerna, så räcker han handen
 åt den i "bänepellen" knäböjande kvinnan
 och säger, "Herren ledsage dig i sin sanning
 och fruktade i från nu och till evigt amen."
 Så "Tackar han Prästen för pisk" och troddes
 bliva förläst från den "Orkshuset och af-
 följande anda tyder som barnsbörden
 troddes medföra." Det troddes ej vara för-
 bjudet för havande kvinna att se äpplet på
 där för att det ej läktes (var: så framt kan
 ej hade "Onda Ögan") men då vart han för-
 lig. Men det kunde vara fara för havande

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 6511.1-35Landskap: Småland.Upptecknat av: Earl Viking,Härader: Uppvidinge & Handbreds.Adress: Furåkra, "Kräksmåla."Socken: mar: Ålgult ö Kräksmåla.Berättat av: Susanna Erlander-Sjöberg, u.s.f.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Ålgultssocken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kvinna att se på, "fy barnet kunde död²⁸
 av få "Lyfe." Likaså fick ej havande kvin-
 na närvara vid slakt, eller se en person
 som hade fallandesot, fy då fick barnet
 lyfe. Eller se eldsviða fy så fick barnet
 "Eldsmärke," o.s.v. o.s.v. Botemedel mot så-
 dana "Lyfen" i många känner jag till, men
 det bevaras, sådan gammal tro, när Hög-
 lärde påminner mig exakt därom.
 Sen gamla folktron var i sanning späckad
 med vidskepelse. Sen nu såde Tjälbrän-
 naren Gustav Adolfs käck från Kräksmåla
 kyrkoby berättade för mig. I gammal tid
 fingo kvinnfolk stundom hjälpa till när

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6511:1-35Landskap: Småland.Upptecknat av: Ereb VikingHäraden: Uppvidinge ö. Hallvörs.Adress: Turåkra, "Kråksmåla."Socken: mar: Håghult ö. Kråksmåla.Berättat av: Susanna Erlandsdotter m.f.Uppteckningsår: 1940.Född år 1890. i Håghults socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

man rätte in fjärdalar. Men va kvin- (28.
na i de j röa vecka, (hade sin menstrua-
da fick hon ej. närvara, ty då hade hon an-
da tydor med sig, som vållade "Förgörning"
så bladen misslyckades. Vi försökte hur lågt
fäderna stoda i sin kunskap i vissa hän-
seenden. Ex. avannämunda, som är en
naturlig livsbetingelse för kvinnan
och människosläktets fortplantning.
Men det var så i gammal tid. Vidare
må enligt mormors fru om havande kvin-
nor sägas: "Havande kvinna borde ej.
bära barn till dopet för då blev då sjuka
& vantrens. Om en Brud var havandes, så

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6577:1-35Landskap: Småland.Upptecknat av: Erlab VikingHärader: Uppvidinge & Åmbo, Adress: Furåkra, Kråksmåla.Socken: nor: Flghult & Kråksmåla. Berättat av: Lusanna Erlandsdatter.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Flghults socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

den häst ho re på te körka, han vant fram (29).
 & fick ho snärja rej te körkekrana, så mit-
 te ho rin glans, & den fick förgyllasom a.s.v.
 Ovi! Persaner, som vora födda missbildade
 f.ex. med "klomppot", försvinnad häand, schel-
 ögda" o.s.v. troddes alltid hava anda tydor
 med sig sig, ty "dam vora Brännmärkta
 redan i moderlivet, enär föräldrarna troc-
 des bära på hemliga syndor, försi Gii söker
 fädernas missgärningar på barnen intill
 tredje & fjärde led, de som "bigkata". Men ha-
 de dam blott tänkt närmare på Kristi utsa-
 go om den blindfäddde mannen." Varken
 denne eller hans föräldrar synda, så att han

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. U. 6577:1-35

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Häraden: Uppvidinge ö Handhög; Adress: Turåkra, Kråksmåla.
 Socken: mar: Ålgåst ö Kråksmåla. Berättat av: Ausanna Erlandsdotter,
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1800 i Ålgåst socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

där för skulle födas blind, utan Guds verk³⁰.
 skulle uppenbaras på honom, då hade förvis-
 so fäderna mildare dömt dessa olyckliga.
 Vidare ansågos mördare mycket oöf-
 bringande, "som vora" "Onda till hela sitt
 väsende." Likaså "Ländakoror." d. v. s. kvinnor,
 som i Ländam idkade skörleuvad, för
 penningförväru." som troddes kunna helt gä-
ra männer olyckliga, blotta deras närva-
 ra verkade ruinerande på mannfolk. Om en
 karl blivit "förgjord av en Ländakora, på
 skulle han söka spjälta en av hennes skor,
 slå spenvarm mjölk i skan och dricka sät-
 av, så var det förgöringen hävd", sade mormor.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. M. 6511:1-35Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl Viking.Häraden: Elfvärdsinge & Hanebörds.Adress: Furåkra, "Kråksmåla".Socken: var: Ålgård & Kråksmåla.Berättat av: Susanna Örlandsdotter, w. f.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Ålgård socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Likarså voro sådana kvinnor ryfterstora (31)
na och förde ant med sig, som fått barn
i Länslam och tagit dem av laga och
lagt dem i Länslam. Dessa kvinnor voro frukt-
lade. Ols! Men värst voro "Trösksnor & stes-
gobbar, som sålt sig till Sjävulen, alla
dessa verkade till and förgörning."

"Om mot" Gamla sade när dam blewa höf-
tigt sjuka, att "dam ~~dam~~ råkat motant"
Set troddes vara gästar, som kramat
dam, så det blev blå & bruna fläckar på
kroppen. Gästar voro syndiga människor,
som ej troddes få ra i graven, utan gick
natttid & spökade, men hant dam ej levde

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. M. 6511:1-35
 Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Häraden: Uppvidinge östlands län Adress: Turåkra, Kråksmåla.
 Socken: nr: Elghult ö Kråksmåla Berättat av: Susanna Erlandsdotter, en f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år: 1800. i Elghults socken.

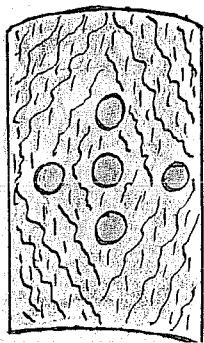
Ke grava förrän sola rann upp, så blev (3²).
 di ståendes i asynlig motta till nästa må.
 Sen, som "stötte mot en sän gast blev kramad".
 Men om man kunde samla ved å 9 sorters
 fruktbärande trä, bränna den till gläd på
 en sten norr om stova & lägga gläderna
 i vatten & ge den sjuke dricka, så var han
 frisk. Att lägga litet "flöjträ" eller "Johannes-
 ört" bland tobak och röka ur en pipa var ut-
 märkt.

Out möte. Ansågs vara att möta "Orena"
 människor av ena eller andra könet, särskilt
 gamla käringar, om man skulle jaga, fiska,
 eller resa bort, så var bäst vända om för out

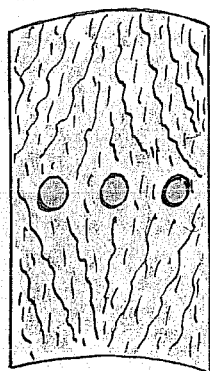
M. 6511:1-35

34.

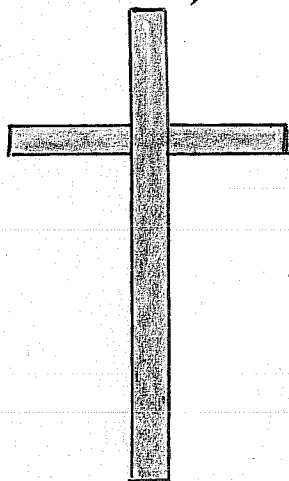
Nº 2. B. "Cymbol av Kristi 5.
H. rår.

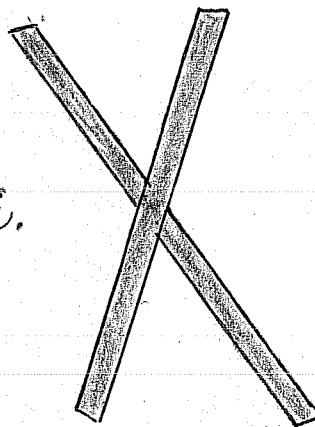
Nº 2. E. "Cymbol av den H. Treenigheten.

Nº 1. G. "I kyddande kors."

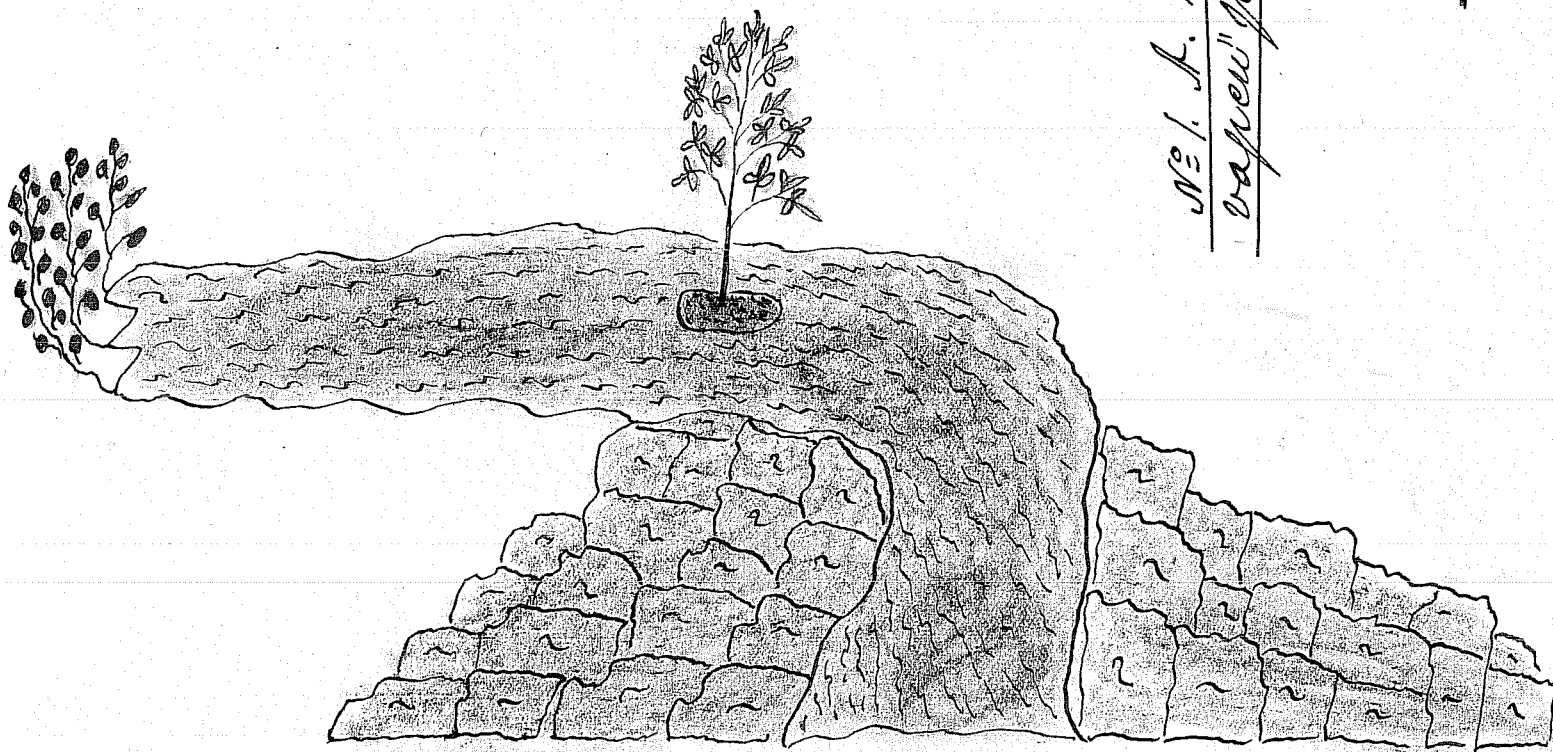

eller så.

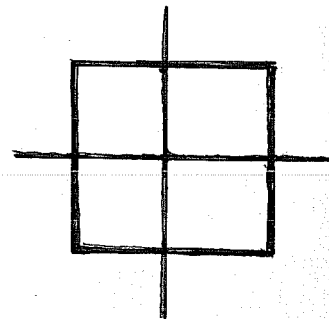

N. 6577: 1-35

Nº 1. "Flöjränn." Motiv från Krok-
hult, Älgshults socken.

Nº 1. A. Här med en "Sanka Pers
vapen" på min fars Ölbjörna.

35.